

Lagga hembygds- och fornminnesförening



Väsby kvarn ligger på en kulle invid Storåns dalgång i Lagga. Den är en välkomsthälsning till den som kommer till Lagga. I ett upprop år 1946, när kvarnen skulle säljas och flyttas, står ”Den dag kvarnen inte längre stode på sin höjd, skulle ett viktigt karaktärsdrag i traktens utseende, ett ståtligt minnesmärke från gångna tiders arbetsflit och odlarmöda vara borta.” Kvarnen räddades och hembygdsföreningen bildades.

Kvarnens dag på sensommaren har blivit en mötesplats för laggaborna och andra kringboende. Om vinden är god är det fart på vingarna och vi kan visa hur malning går till och erbjuda stenmalet mjöl av vete från Laggas åkrar. Det är mycket folk, marknad, smide och våfflor på laggamjöl. Några gånger låter vi vingarna vila och startar den gamla tändkulemotorn som står i ett litet hus invid kvarnen och låter den gå en stund så alla får njuta av dess röksignaler och dunk-dunk.

Foto och text Allan Rodhe.



Lagga gamla prästgård, byggd omkring år 1700, var utdömd som bostad och höll på att bli ved för att ge värme under de kalla krigsvintrarna på 1940-talet. En klok sockeninånare fick köpa huset för någon krona, bevarade det och skänkte det senare till den nybildade hembygdsföreningen. Huset renoverades under överinseende av Riksantikvarieämbetet och är nu museum och möteslokal.

Varje vinter ordnar hembygdsföreningen en sopp- och berättarkväll i prästgården. Efter uppländsk bondbönsoppa och upplandskubb blir det samtal och berättelser kring händelser och verksamheter i Lagga förr och nu, t.ex. hästar, kalas, teater, affärer, festplatsen. Under 2018 har ett omfattande renoveringsarbete gjorts med bl.a. omläggning av grundstenar, murning av stensockel och byte eller reparation av rötskadat timmer i nedersta stockvarvet (syllen).

Foto och text Allan Rodhe.



Hembygdsföreningen är fadder för Laggas nio runstenar. Det innebär bl.a. att stenarna skall tvättas en gång om året med vatten och en mjuk borste och att vi ska hålla dem fria från sly m.m. Det blir en trevlig kvällsutflykt med kaffe i en vårbacke.

På bilden tvättar Lasse och Ingrid runstenen vid Lagga kyrka. Texten på stenen är ”Torgisl och Torsten och Vibjörn och Olev lät resa stenen efter Torbjörn, sin fader.” Andra tidiga laggabor som ger oss tusenåriga hälsningar genom runstenarna är Björn, Faste, Gerbjörn, Gillög, Gisl, Gulög, Ingefast, Ingulv, Jovurbjörn, Ofeg Öpir, Sigvid, Trotte, Ulv, Vidfare, Vifast, Vigrim, Visten, Åsbjörn, Ödbjörn och Öring. På en av stenarna, U483, vet vi inte om det står något namn. Ingen har kunnat tyda texten. Är det ett hemligt skiffer, en ljudhärming eller en nonsenstext av en runristare som inte kunde skriva?

Foto Siv Eriksson. Text Allan Rodhe.



Det här är Sveriges äldsta museibygnad, ett vackert hus vid kanten av Storåns dalgång och den forna Långhundraleden. I huset, som byggdes 1770, förvaras Mora stenar. De är dokument från de kungaval som gjordes här eller i närheten när Sveariket höll på att bildas. Själva valstenen, Mora sten, finns inte i museet och ingen vet var den är.

Det äldsta skriftligt dokumenterade valet var av Magnus Ladulås år 1275, men troligen har val gjorts här även tidigare. I museibygnaden förvaras två stenar som huggits i samband med Erik av Pommerns och Karl Knutssons kungahyllning 1396 respektive 1448. Ett val som är känt för många Laggabor är valet av den treårige Magnus Eriksson år 1319. På Laggas sockenvapen lyfter två starka armar upp en vapensköld där det sitter en liten pojke med guldkrona och mantel. Hembygdsföreningen har skildrat valet i sommarteatern "Kungaval vid Mora sten" där cirka ett hundra personer, hästar, kor och får deltog i två föreställningar vid Väsby kvarn, 1993 och 1994.

Foto och text Allan Rodhe.